

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 40/2018 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen asiakasmaksulain 11 §:n soveltamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 40/2018 vp:

Tarkoittaako asiakasmaksulain 11 §:n 2 momentti sitä, että kunnan tai kuntayhtymän toimielimen tulee tehdä yleinen päätös huojennusten soveltamisesta kyseisessä organisaatiossa ennen kuin huojennuksia voidaan myöntää yksittäistapauksessa,

onko ministerillä tietoa, kuinka monessa kunnassa ja kuntayhtymässä on tehty päätös asiakasmaksulain 11 §:n 2 momentin soveltamisesta ja myönnetään lain mukaisesti huojennusta asiakasmaksuihin,

onko ministeri tietoinen siitä, että terveydenhuollon maksuja suoritetaan laajasti toimeentulotuella sen sijaan, että hyödynnettäisiin asiakasmaksulain 11 §:n 2 momentin mahdollisuutta alentaa asiakasmaksua tai jättää se perimättä,

miten ministeri aikoo reagoida siihen, että ihmisille on annettu maksujen huojennuspyyntöihin vastaukseksi, ettei maksua voi huoventaa, koska kunnassa tai kuntayhtymässä ei ole maksujen vapautus- tai huojennusmenettelyä käytössä,

mihin toimenpiteisiin ministeri aikoo ryhtyä, että asiakasmaksulain 11 §:ää sovelletaan tarkoituksenmukaisella tavalla asumaksujen alentamiseen eikä asiakasta ohjata viimesijaisen tukimuodon eli toimeentulotuen piiriin,

miten ministeri aikoo varmistaa, että kansalaiset ovat tietoisia mahdollisuuksistaan saada sosiaali- ja terveydenhuollon tasamaksuihin huojennusta ja

aiotaanko sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja alentaa sote-uudistuksessa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992, jäljempänä asiakasmaksulaki) 11 § jakautuu kahteen osaan. Ensimmäinen momentti on velvoittava ja ehdoton ja suojaa kaikkia sosiaalihuollon asiakkaita ja terveydenhuollon tulosidonnaisia maksuja maksavia asiakkaita. Edellä mainitut asiakkaat ovat usein haavoittuvimmassa asemassa. Terveydenhuollon tulosidonnaisia maksuja maksetaan pitkäaikaisessa laitoshoidossa ja kotisairaanhoidossa. Toimeentulotuki on tarkoitettu viimesijaiseksi etuudeksi. Maksun alentamisen tai sen perimättä jättämisen on aina oltava ensisijaista toimeentulotuen myöntämiseen nähden.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 40/2018 vp

Asiakasmaksulain 11 §:n toisen momentin huojennusmahdollisuus koskee terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja, kuten terveystieteiden- ja sairaalamaksuja. Toisen momentin soveltaminen riippuu kuntien tai kuntayhtymien itsenäisestä harkinnasta. Kuntalain (410/2015) 7 §:n mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa ja sille laissa erikseen säädetty tehtävät. Kunnille on lainsäädännössä jätetty päätösvalta sosiaali- ja terveyspalveluista perittävien asiakasmaksujen käyttöön ottamisesta, niiden suuruudesta ja muuttamisesta. Kunnan tai kuntayhtymän on tehtävä päätös asiakasmaksulain harkinnanvaraisen huojennussäännöksen soveltamisesta, jotta sen soveltaminen olisi kunnan tai kuntayhtymän alueella yhdenvertaista. Kuntien ja kuntayhtymien itsenäisen harkintavallan käyttöä ei tilastoida, joten siitä ei ole saatavissa tietoa.

Valtaosa 11 §:n 2 momentin piiriin kuuluvista terveydenhuollon tasasuuruksista maksuista sisältyy jo terveydenhuollon maksukattoon, joka rajoittaa asiakasmaksuista asiakkaalle koituvia vuotuisia kustannuksia. Maksukaton täytyttyä asiakas saa maksukaton piiriin kuuluvat palvelut pääsääntöisesti maksutta asianomaisen kalenterivuoden loppuun saakka. Lisäksi tiettyjen maksujen perimistä on asiakasmaksulainsäädännössä rajoitettu, esimerkiksi terveystieteidenmaksun saa periä enintään kolmelta käyntikerralta kalenterivuodessa. Jos asiakkaalla on vaikeuksia maksaa asiakasmaksua, olisi aina ensin arvioitava mahdollisuutta antaa lisää maksuaikaa tai muutoin järjestellä maksamista, vaikka laki ei sitä edellytäkään.

Nyt meneillään olevassa asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelussa tarkastellaan myös maksukattoa ja maksujen huojentamista koskevien säännösten toimivuutta ja kattavuutta. Lain toimeenpanossa aiotaan kiinnittää erityistä huomiota huojennussäännöksen tekemiseen yleisesti tunnetuksi sen soveltajien ja asiakkaiden keskuudessa. Asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistusta on valmisteltu siitä lähtökohdasta, että asiakasmaksuihin ei tule kohtuuttomia korotuksia. Perustuslakivaliokunta on jo vuonna 1996 lausunnossaan (PeVL 39/1996 vp) todennut, että asiakkaan taloudellinen asema ei voi olla esteenä palvelujen saamiselle, eivätkä asiakasmaksut saa siirtää palveluja niitä tarvitsevien tavoittamattomiin.

Helsingissä 8.3.2018

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko